

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.528/2024/12.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Nagy Antal, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. február 20.
Az ügy tárgya: közúti baleset okozásának vétsége
Terhelt(ek): ...
Első fok: Nyírbátori Járásbíróság, 8.B.14/2023/35., ítélet, tárgyalás,
2023. szeptember 28.
Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 1.Bf.452/2023/6., ítélet, nyilvános
ülés, 2024. február 27.
Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közúti baleset okozásának vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Nyírbátori Járásbíróság 8.B.14/2023/35. számú, illetve a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.452/2023/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Nyírbátori Járásbíróság a 2023. szeptember 28. napján kihirdetett 8.B.14/2023/35. számú ítéletével a terheltet közúti baleset okozásának vétsége [Btk. 235. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt 2 évi, fogházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 4 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy a terhelt a végrehajtás elrendelése esetén a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A kétirányú fellebbezések folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2024. február 27. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 1.Bf.452/2023/6. számú ítéletével

az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztését mellőzte; egyebekben helybenhagyta a járásbíróság ítéletét.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás a következőket rögzíti:

[4] Tanú 1 az általa vezetett forgalmi rendszám 1 Citroen Jumper típusú kistehergépkocsival 2022. július 28. napján 15 óra 10 perc körüli időben település 1 felől település 2 irányába közlekedett az autópályán, mellette utazott a jobb oldali első ülésen tanú 2. Az autópálya ... km jelzését 312 méterre elhagyva, mely szakasz település 3 közigazgatási területéhez tartozik, a jármű műszaki meghibásodása miatt tanú 1 a leállósávban a szalagkorláthoz húzódva kényszerült megállni. Ezt követően tanú 1 elakadásjelző háromszöget helyezett ki, valamint vészvillogót is működtetett, majd a munkáltatóját értesítve mentést kért.

[5] 15 óra 45 perc körüli időben személy 1, aki a mérnökség üzemeltetési és fenntartási művezetője a műszaki hibás járművet a helyszínen észlelve megállt, és arra kérte az autópályán veszteglő jármű utasait, hogy a szalagkorláton kívülre helyezkedjenek a műszaki mentés megkezdéséig. Személy 1 értesítésére személy 2 útellenőr 16 óra 10 perckor érkezett meg a helyszínre, majd a műszaki hibás jármű elkorlátozását megkezdte. A műszaki hibás jármű bal hátsó sarkától 100 méter hosszan 10 méterenként terelőkúpokat, 80 méter távolságra „kikerülési irány” közúti jelzőtáblát, majd további 10 méterenként két terelőkúpot helyezett el.

[6] A sértett 18 óra 55 perc körüli időben érkezett meg a műszaki hibás jármű mentése érdekében az általa vezetett forgalmi rendszám 2 Mercedes Atego típusú tehergépkocsival, és a tanú 1 által vezetett kistehergépkocsi előtt állt meg a leállósávban. A forgalmi rendszám 1 Citroen Jumper típusú kistehergépkocsi autómentőre történő felvontatását követően a sértett megkezdte a Citroen spaniferrel történő rögzítését, és ennek érdekében a leállósávot és a külső forgalmi sávot elválasztó fehér záróvonalon állt.

[7] A terhelt az általa vezetett forgalmi rendszám 3 Mercedes Sprinter típusú tehergépkocsival 19 óra 07 perc körüli időben közlekedett település 1 irányából település 2 felé az autópálya bal pályatestén, a külső forgalmi sávban.

[8] A nap a terhelt által vezetett járműhöz képest jobb oldalról, viszonylag lapos szögben süttött oly módon, hogy a napellenzőt lehajtott állapotban tartva is zavarta a vádlottat a vezetésben. Ennek ellenére a vádlott által vezetett tehergépkocsi haladási sebessége minimum 101 km/óra volt.

[9] Amikor a terhelt az autópálya bal pályatest ... kilométeréhez érkezett, és azt mintegy 318 méterrel elhagyta, figyelmetlensége és nagyfokú dekoncentrátsága miatt nem észlelte az egyébként 200 méter távolságról észlelhető, a leállósávban álló, nagy kiterjedésű, autómentést végző tehergépkocsit, és a mellette a leállósávot és a külső forgalmi sávot elválasztó fehér záróvonalon álló sértettet. Nem észlelte továbbá a leállósáv bal szélétől jobbra 2,5 méterre elhelyezett, balra irányuló terelő nyilat, és a leállósáv bal szélétől jobbra 0,5 méterre lévő terelőkúpokat sem. Dekoncentrátsága okán a párhuzamos közlekedésre alkalmas külső forgalmi sávban az enyhén jobbra ívelő útkanyarulatban túlzottan jobbra tartott, és a leállósávban álló jármű és a jármű közvetlen közelében álló sértett melletti elhaladása során nem tartott megfelelő oldaltávolságot. A terhelt az ütközési pont előtt kb. 20 méterrel elkezdett közelíteni a jobb oldali forgalmi sávot a leállósávotól elválasztó útburkolati jel irányába, nem követte az út vonalvezetését. Mindennek következtében a terhelt az általa vezetett tehergépkocsi jobb oldali elejével a leállósávot és a jobb oldali forgalmi sávot elválasztó útburkolati jelen álló néhai sértettet fékezés nélkül elütötte. Az elütés, illetve a baleset helyszínén az úttest aszfaltburkolatú, enyhén jobbra ívelő, párhuzamos közlekedésre alkalmas útburkolati jellel ellátott úttest. Szélessége 3,8 méter. Az út jobb szélén 3 méter

széles aszfalt leállósáv található. A baleset derült időben, nappali látási viszonyok mellett következett be. Az autópályán a baleset helyszínén a megengedett legnagyobb sebesség 130 km/óra.

[10] Néhai sértett a mentést végző, leállósávban álló tehergépkocsi vezetőfülkéje hátsó falának, majd bal oldali ablakának csapódva, arccal a jobb oldali forgalmi sávban, keresztben az aszfalt úttestre esett, melyet megelőzően a jobb felső karjának teljes mértékű csonkolódását szenvedte el.

[11] Néhai sértett a közúti baleset során olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen életét veszítette. A jobb felső végtagjának teljes mértékű csonkolódásán kívül a bal felső végtag könyök ízületi törését, jobb combcsont és jobb lábszár többszörös törését, a bal térd ízület törését, a koponyatető, a koponyaalap és az arccsont többszörös, darabos törését, az agy teljes mértékű roncsolódását, szétszakadását, a nyaki gerinc és háti gerinc többszörös sérülését, kétoldali bordák többszörös darabos törését, a szegycsont többszörös, darabos törését szenvedte el. Ezen túlmenően a szívburok szakadását, a szív többszörös szakadását, a tüdő durva roncsolódását, szétszakadását, a lép szakadását és repedését, a máj repedését, a bélfodor részleges szakadását, a bal vese zsíros tokjának és állományának szakadását, a húgyhólyag szétszakadásának sérüléseit is elszenvedte. A baleset által okozott fenti sérülések és néhai sértett halála között közvetlen ok-okozati összefüggés volt. A sértett sérülései oly súlyosak voltak, hogy életét az idejekorán alkalmazott gyors, szakszerű orvosi segítség sem menthette volna meg. A sértett elütését és a baleset észlelését követően a terhelt a sebességét lecsökkentette, megállt és visszatolatott a baleset helyszínéhez közelebb. Miután szembesült a baleset következményeivel, nagyon rossz idegállapotba került, és az időközben a helyszínre érkező tanú 3-at kérte meg, hogy állapota miatt hívjon ő segítséget.

[12] A terhelt terhére legkevesebb 5,5-6 másodperc cselekvési, észlelési késedelem róható fel.

[13] A leállósávban a veszteglő tehergépkocsi a terhelt számára 200 méter távolságból láthatóvá vált az ütközés előtt 5,5-6 másodperccel. Amennyiben a terhelt által vezetett Mercedes típusú személygépkocsi 120-130 km/óra sebességgel halad, intenzív vészfékezéssel a féktávolsága 109-119 méter, intenzív fékezéssel 136-148 méter, lassító fékezéssel 192-210 méter.

[14] A terhelt által megválasztott 101 km/óra haladási sebességhez tartozó féktávolságon kívül jóval észlelhető volt a leállósávban álló tehergépkocsi. A balesetet kizárólag a terhelt kerülhetett volna el, ha nem húzódik le az úttest jobb szélére a záróvonalig, hanem legalább az út sávjának középvonalához húzódva halad el az autómentő mellett. Ezt megtehetette volna, ha legkésőbb a terelőnyíl mellett történő elhaladáskor igen enyhén balra kormányoz.

[15] A baleset 2022. július 28-án 19 óra 7 perckor történt. Aznap 20 óra 13 perckor volt naplemente. A nap a gépkocsihoz képest jobbról 287 fokos azimut szögben, 9,38 fokos beesési szögben sütött. Ez egy viszonylag lapos szög, és képes igen zavaró (vakító) hatást kifejteni. Az ütközési pont előtt kb. 200 méter távolságra, amikor a leállósávban álló nagy kiterjedésű teherautó láthatóvá vált, a nap nem szemből, hanem jobbról, a fák fölött sütött át.

[16] A baleset következtében a terhelt által vezetett tehergépkocsi jobb oldali első része 0,2-0,3 méter szélességben sérült meg, a sárvédője hátra hajlott, felszakadt, a lámpatestek kitört, darabjaira esett és a gépháztetője meggyűrődött. A sértett által vezetett Mercedes Atego típusú tehergépkocsi bal oldali első ajtókilincse fölötti terület behorpadt, a bal oldali ablaküvege pedig kitört.

[17] A terhelt közvetlenül a tehergépkocsi mellett álló sértettet fékezés nélkül ütötte el, 101 km/órás sebességgel anélkül, hogy bármit tett volna. Sebességét nem csökkentette, a járművét nem fékezte. Jelentős cselekvési-észlelési késedelme volt.

[18] A baleset azért következett be, mert a terhelt megszegte a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában és a 25. § (1) bekezdésében írtakat is, mivel a szembe vakító nap hatása ellenére sebességét nem csökkentette, de ezen túlmenően a saját figyelmetlensége miatt változatlan sebességgel úgy haladt a külső forgalmi sávban, hogy nem követte az enyhén jobbra ívelési útkanyarban az út vonalvezetését, hanem egyre inkább megközelítette a jobb oldali forgalmi sávot a leállósávától elválasztó útburkolati jelet. Járművét nem a látási és útviszonyoknak (az út vonalvezetésének) megfelelően vezette, az enyhe jobbra ívelésű útkanyarulatban.

[19] A terhelt gépjárművezető pályaalkalmassági szempontból a 3. alkalmassági kategóriában alkalmatlan. Új vizsgálat azonos, vagy magasabb pályaalkalmassági kategóriában 2023. október 14. napja után kezdeményezhető.

[20] II. 1. A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője útján terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okból, mivel – álláspontja szerint – a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor. Elsődleges kérelme a terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentésére irányult, másodlagosan a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.452/2023/6. számú, 2024. február 27. napján jogerőre emelkedett ítéletének hatályon kívül helyezését és „az elsőfokú ítélet helybenhagyását” indítványozta, míg harmadlagos kérelme szerint a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az alapügyben eljáró bíróságok új eljárásra utasítását kérte. Mindezekon túlmenően indítványozta a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott büntetések végrehajtásának a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig történő felfüggesztését.

[21] A védő indokolásában több körülményre visszavezethető okból tartotta törvénysértőnek az első- és a másodfokú ítéletet. Mindenekelőtt visszatérő jelleggel hangsúlyozta, hogy a bíróságok kizárólag a vádiratban, illetőleg az ügyészi fellebbezésben hivatkozott tényeket és körülményeket vették figyelembe ügydöntő határozatuk meghozatala során, melyből következik a tényállás iratok, illetőleg a beszerzett, valamint beszerezni elmulasztott bizonyítékok alapján történő kiegészítésének szükségessége.

[22] Vélekedése szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a tanú 1 által vezetett és meghibásodott kistehergépkocsi a KRESZ 37. § (4) bekezdés b)-e) pontjaiban lefektetett előírással ellentétben órákon keresztül vesztegelt a leállósávban, holott azt a lehető legrövidebb időn belül onnan el kellett volna távolítani; és ugyancsak a bekövetkezett balesettel oksági viszonyban állónak értékelte a nem megfelelően kihelyezett terelőkúpok, továbbá a kötelező fényhíd és elakadásjelző kitételének hiányát.

[23] E körben kiemelte részint a törvényszék által tett tényállás-kiegészítésnek az eljárás során felvett bizonyítással ellentétben álló voltát, másrészt a bekövetkezett balesettel oksági összefüggésben álló tények vizsgálatának hiányát, harmadrészt pedig az eljárás szereplői által nem vitatott körülmények tényállásba szükségtelenül történő emelését.

[24] Utalva tanú 1 eljárás során előadott vallomásaira, kifogásolta, hogy az abban foglaltakat a másodfokú bíróság a tényállás kiegészítésének alapjául elfogadta, mely – álláspontja szerint – a felülmérlegelés tilalmába ütköző helyzetet eredményezett.

[25] A vádhatóság által becsatolt DVD-felvétel bizonyítékként való megengedhetetlenségét kiemelve, a törvényszék ítéletének [32] bekezdésében rögzített kiegészítését ugyancsak támadta, és ezzel együtt azon megállapítás hiányát kifogásolta, miszerint a terhelt „kanyarból jött ki, és valóban hirtelen elvakította a nap”.

[26] A védő e vonatkozásban sérelmezte, hogy bár mindvégig indítványozta bizonyítási kísérlet lefolytatását, a bíróságok az álláspontját nem osztották.

[27] A másodfokú ítélet [34] pontjában foglaltakkal kapcsolatban szintén a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének egyoldalúságát bemutatva hangsúlyozta, hogy a terhelt a balesetet megelőzően vizsgázott le tehergépkocsi vezetésből, az érintett útvonalon második alkalommal járt, a baleset időpontjának megfelelő napszakban egyszer sem. Ezért releváns körülmény az út vonalvezetésének és a nap vakító hatásának tényállásba emelése, annak nyomatékosításával, hogy a terhelt jobbra tartási kötelezettsége mellett a külső sávban, a záróvonálhoz közel, de azon át nem haladva ütötte el a sértettet.

[28] Emellett ugyancsak a nap vakító hatását aláhúзва emelte ki, hogy a terhelti gépkocsi sebességének mérséklésére időhiány okából sem kerülhetett sor, indokát nem adva a vakító hatás időcsökkentő volta mibenlétének.

[29] Mindezen túlmenően rámutatott az elütési pont megállapítása másodfokú ítéletben való rögzítésének hiányára, azzal együtt, hogy az elsőfokú ítélet által meghatározott helyet tévesnek ítélte. Álláspontja szerint a sértett nem a záróvonalon, hanem a külső forgalmi sávban helyezkedett el, melyből következik, hogy elütése közrehatása miatt elháríthatatlan volt. A terheltnek ugyanis nem kellett számítnia arra, hogy az egyébként tilosban várakozó autószerelvény körül dolgozó hivatásos autómentő, miközben észleli, hogy közeledik egy jármű, nem húzódik le az útról, nem hagyja el a számára tilos külső sávot és a mellette húzódó záróvonalat.

[30] Iratellenes megállapításként hivatkozott a terhelt út- és látási viszonyok figyelmen kívül hagyásával történő közlekedésének tényállás szintjén történő rögzítésére, minthogy az ügyben tanúként kihallgatott tanú 3 vallomása azt cáfolta, akárcsak a másodfokú bíróság ítéletének [32] bekezdésében megállapított 200 méteres észlelési távolságot.

[31] E körben hangsúlyozta, hogy a veszélyhelyzet akkor alakult ki, amikor a sértett a külső sávba belépett, ezzel szemben a veszélyhelyzet kezdetének azt az időpontot tartva, amikor a terhelt számára egyértelműen felismerhetővé vált a leállósávban álló tehergépkocsi. Minthogy a bíróságok a veszélyhelyzet kezdetét törvénysértően rögzítették, ebből adódott a terheltnek felrótt rendkívüli cselekvési késedelem. Ez alapján állította, hogy a baleset nem a terhelt súlyos dekoncentrátsága és figyelmetlensége miatt, hanem a sértett, valamint forgalomszervezési közrehatás okából következett be, melyet azonban a bíróságok figyelmen kívül hagytak, akárcsak azt, hogy a terhelt – egyébként a védelem által meg nem jelölt – szabályszegése nem szándékos, hanem gondatlan volt.

[32] Összefoglalt álláspontja szerint az ítéletek sértik az ártatlanság vélelmét is, mert nem merültek fel olyan kétséget kizáró bizonyítékok, amelyek alátámasztották volna a terhelt bűnösségét.

[33] Végezetül a nyomozó hatóság által elrendelt alkalmassági vizsgálat eredménye alapján felvetette a terhelt egészségi állapotát, mint a balesetben közreható körülményt, kiemelve, hogy az eljárás során ez is tisztázatlan maradt.

[34] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.579/2024/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta.

[35] Utalva a védő által megjelölt felülvizsgálati ok törvényhelyére előrebocsátotta, hogy a felülvizsgálati eljárást már a nyomozás elrendelésekor és jelenleg is hatályos 2017. évi XC. törvény (Be.) előírásai alapján kell lefolytatni, így annak megjelölt oka helyesen a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont.

[36] Idézve a Be. 659. § (1) és (2) bekezdésében írtakat rámutatott, hogy a védő által a felülvizsgálat okaként megjelölt, a terhelt bűnösségének a büntető anyagi jog szabályaival történt megállapítását kizárólag az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított, ekként irányadónak tekintendő tényállást felderítetlenségre, hiányosságra, tényből további tényre vont téves következtetésre visszavezethető okokból megalapozatlannak, így valójában attól a

terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása szempontjából alapvető jelentőségű, eltérő tények alapján tartja törvénytörésszerűnek. Ez a megállapítás pedig még azokra a védői kifogásokra is érvényes, amelyek alapvetően jogi természetű következtetésként, ily módon a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgálóként lennének értékelhetők. Álláspontja szerint ebbe a körbe tartozik a veszélyhelyzet kezdetének megállapítása, továbbá a terhelt által megsértett KRESZ szabályok megjelölése. A védő indítványából azonban ezen alapvetően jogi természetű következtetésekkel összefüggésben is egyértelműen rögzíthető, hogy kizárólag az általa megállapítani indítványozott, az irányadó tényállással ellentétes tényekre alapítva tartja tévesnek a veszélyhelyzet kialakulása kezdetének bíróságok részéről történt megállapítását, továbbá a bíróságok által a terhelt terhére rótt KRESZ szabályok megjelölését. Ezért a védő indítványa az érdemi felülvizsgálat lefolytatását nem alapozza meg. Minderre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt mint törvényben kizártat utasítsa el.

[37] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra észrevételt terjesztett elő, melyben a felülvizsgálati indítványban foglaltakat – azok részbeni megismétlése mellett – változtatlanul fenntartotta.

[38] Álláspontja szerint a megállapított tényállás hiányossága és iratellenessége olyan mértékű, amely az ítéletet súlyos fokban megalapozatlanná teszi, így az felülvizsgálati eljárásban vizsgálható.

[39] Ismételten sérelmezve a sértetti közrehatás, valamint az ártatlanság vélelmének figyelmen kívül hagyását, hangsúlyozta a terhelt esetleges gondatlan szabályszegésének tényét, melyből – álláspontja szerint – a kiszabott büntetés eltúlzott volta adódott.

[40] **III.** A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

[41] 1. A felülvizsgálat az a Be. XC. fejezetében szabályozott rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben – anyagi vagy eljárásjogi kifogás által – az anyagi jogerő bekövetkeztével lezárt büntetőjogi főkérdés ismételt eldöntésének lehetőségét biztosítja. Mint rendkívüli jogorvoslat kivételes jellegét a büntetőeljárás kódex a támadható határozatok körének, a jogorvoslat okainak, a felülbírálat terjedelmének korlátozásával biztosítja és ehhez megfelelően az általános eljárástól eltérő eljárási szabályokat is alkot.

[42] A törvényi szabályozásból egyértelműen kitűnik, hogy a Be. 648. § a)-d) pontja a felülvizsgálat okait a tárgyak szerint csoportosítva jelöli meg, azonban ez nem jelenti azt, hogy bármely anyagi vagy eljárásjogi szabálysértés megnyitná a felülvizsgálat lehetőségét; a jogalkotó ugyanis a jogbiztonság követelményének megfelelően kivételesen és kizárólag a legsúlyosabb anyagi jogi és eljárásjogi szabálysértések esetén teszi lehetővé azt, hogy az anyagi jogerő áttörhető legyen.

[43] A Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a Kúria a megtámadott határozatokat – a (6) bekezdés szerinti kivétellel – csak a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[44] A terhelt védője a felülvizsgálati indítványában a Be. 648. § a) és b) pontjaira hivatkozással anyagi és eljárásjogi törvénytörést egyaránt megjelölt.

[45] 2. Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt kétségtelenül helye van [Be. 648. § b) pont]. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány azonban kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben terjeszthető elő.

[46] A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére

vezet, vagyis az ilyen szabálysértés megállapítása esetén az ítélet érdemi felülbírálata már szóba sem jön [Be. 663. § (2) bekezdés].

[47] Eljárási szabálysértés vizsgálatára – amint azt a Kúria a felülvizsgálatra vezető okok körében már rögzítette – csak akkor kerülhet sor, ha az a büntetőeljárás törvényben kimerítően felsorolt, felülvizsgálati eljárást megalapozó eljárási szabálysértések [Be. 649. § (2) bekezdés a)-f) pont] között szerepel.

[48] A terhelt védője által az ártatlanság védelmének sérelmére és ezen keresztül – tartalma szerint – a Be. 167. §-ában körülírt bizonyítékok értékelése körében megfogalmazott érvelése kapcsán a Kúria a következőkre mutat rá.

[49] Mindenekelőtt hangsúlyozni szükséges, hogy a védő ártatlanság védelmére vonatkozó állításai nem vonhatóak az eljárási szabályok körébe, azon túl, hogy annak a felülvizsgálati indítványban megfogalmazott megközelítése alapjaiban téves.

[50] Az ártatlanság védelme alapvető, konvencionális emberi jogi, általános elvi tétel [Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdés], a Büntetőeljárás törvényben az Alapvető Rendelkezések között elsőként szabályozott alapelv. Az ártatlanság védelme az eljárásban részt vevő alanyok egymáshoz való viszonyát meghatározó, a büntetőeljárásban a terhelt számára kedvező, objektív jogi helyzetet teremtő norma. Szabályozási helyzetéből is fakadóan pedig nem csak a bírósági, de a teljes büntetőeljárást meghatározó és átható rendezőelv, miután azt a Be., a részletes szabályainak alkalmazásához keretet biztosító, a büntetőeljárás egészét átfogó (alapvető) garanciális követelményként az I. Fejezetben, az Alapvető Rendelkezések alcím alatt nevesíti.

[51] Mindebből pedig következik, hogy alkotmányos alapjogként érvényesülése a Kúria által a felülvizsgálati eljárásban – mivel az nem a Be. 649. §-ában megjelölt felülvizsgálati ok – közvetlenül nem vizsgálható.

[52] A terhelt védőjének a Be. 167. §-ának megsértése körében előadott kifogására tekintettel rögzíteni szükséges, hogy a felülvizsgálat a jogerős ítélet törvényben meghatározott jogi, és nem ténybeli hiányosságainak orvoslására szolgál. E rendkívüli jogorvoslat során a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennek megfelelően a Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[53] Az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el; a felülvizsgálati indítvány alapján a felülvizsgálati ok vizsgálatát a jogerős tényállásban megállapított cselekmény alapján kell elvégezni, a hivatkozott anyagi jogi jogszabály megsértését ezen tényállás alapján kell megítélni [Bfv.1004/2020/13. (BH 2021.280.)].

[54] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, hanem az a mérlegelő tevékenység is, amely a tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálati eljárásban a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát érintő következtetések levonására és annak következményként eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[55] E kategorikus szabály alól nem kivétel az sem, ha a tényállás – ahogy arra a védő hivatkozott – akár „súlyosan” megalapozatlan. Mivel e kérdés – a bemutatottak szerint – teljes egészében a felülbírálat körén kívül esik, a Kúria nem is vizsgálhatja. Ekként nem is

állapíthatja meg, hogy a tényállás valóban megalapozatlan-e, így pedig értelemszerűen arra következményt sem alapíthat.

[56] A Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[57] A bizonyítékok értékelésének körébe tartozik, hogy az eljárt bíróságok a terhelt tagadásával szemben mely tanúvallomásokot és egyéb bizonyítékot tartottak hitelt érdemlőnek és fogadtak el tényállás alapjául, ahogyan az is, hogy a mérlegelés során a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján milyen következtetéseket vontak le és mely tényeket láttak kétséget kizáróan megállapíthatónak.

[58] Mindezek alapján a felülvizsgálat során nem vizsgálható, hogy az alapügyben eljárt bíróságok megalapozott tényállás állapítottak-e meg, a bizonyítékok felhasználhatósága kapcsán helyes döntést hoztak-e és a bizonyítékokat – így pl. a tanúvallomásokot – helyesen, a tartalmának megfelelően értékelték-e. Ugyancsak nem vizsgálható, hogy azok alapján az egyes ténymegállapítások helytállóak-e, szükség lett volna-e további ténymegállapításra. Jogkövetkeztetés csak a jogerős ítéletben rögzített tényre alapítható.

[59] A terhelt védője kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást kiegészítette, helyesbítette.

[60] A másodfokú ítéletből kitűnik, hogy a Nyíregyházi Törvényszék a felülbírálat során – a törvényi előírásnak megfelelően – elsőként azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat megtartotta-e, majd ezt követte az ítélet megalapozottságának vizsgálata.

[61] A Be. 591. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, vagy a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le.

[62] Jelen ügyben a másodfokú bíróság az ítéletének indokolása szerint arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás hiányossága miatt kis részben megalapozatlan. Erre tekintettel a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja szerinti részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölte és a felülbírálatot a Be. 593. § (3) bekezdése szerint eljárva végezte el {másodfokú ítélet [27]-[34] bekezdés}.

[63] A másodfokú eljárásban az ítéleti tényállás – számos elemét érintő, nagy számú – kiegészítésére, illetve helyesbítésére is lehetőség van, ha a helyes és hiánytalan tényállás az elsőfokú bíróság által valósnak elfogadott bizonyítékok egyező adatai alapján aggálytalanul megállapítható (BH 2006.239.).

[64] Amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéleti tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette, a tényállás ezekkel a kiegészítésekkel, illetve helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (BH 2011.385.). Következésképp a jogerős ítéleti tényállás támadhatatlanságának szabálya a tényállás egészére attól függetlenül vonatkozik, hogy az egyes ténymegállapításokat a másodfokú bíróság a tényállás helyesbítési jogkörében maga állapította meg, vagy az elsőfokú bíróságnak ténymegállapítását hagyta érintetlenül.

[65] Ezért a felülvizsgálati eljárásban annak vitatása sem lehetséges, hogy a másodfokú bíróság helyesen állapította-e meg a tényállás részbeni megalapozatlanságát, és ennek kiküszöbölésére a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően, megalapozottan került-e sor. A hivatkozott eljárási szabályoknak az indítványozó által vélelmezett megsértése ugyanis szintén nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében tételesen felsorolt, felülvizsgálatot

lehetővé tévő eljárási szabálysértések körébe, ezért a felülvizsgálati indítvány e része a törvényben kizárt.

[66] Ehhez kapcsolódóan szükséges kiemelni, hogy a felülvizsgálati indítvány a jogerős ítéleti tényállás megalapozatlanságát, annak felderítetlenségét sérelmezi arra hivatkozással is, hogy a terhelt – holott orvosi és pszichológiai vizsgálaton alkalmatlan minősítést kapott – ez irányú vizsgálata elmaradt. Ezzel a védő a bizonyítási eljárás tovább folytatását célozza, olyan tény megállapításának igényével, ami nem szerepel a jogerős ítéleti tényállásban. Erre azonban felülvizsgálati eljárásban ugyancsak nincs mód, mert azt a Be. 650. § (2) bekezdése és a Be. 659. § (1) bekezdése is kizárja.

[67] Ekként tehát indítvány minden olyan érve alapján kizárt a felülvizsgálat, amely ítéleti ténymegállapítás megváltoztatására, mellőzésére vagy pótlására irányul.

[68] A védő tehát indítványában a Be. 648. § b) pontjának felhívása ellenére valójában nem jelölt meg olyan okot, ami a Be. 649. § (2) bekezdése alapján eljárásjogi okból felülvizsgálatot tenne lehetővé.

[69] Mindezen túlmenően rögzítendő, hogy a Kúria hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdést] során felülvizsgálatot megalapozó más eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] sem észlelt.

[70] 3. A védő által hivatkozott 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés a) pontja 2018. július 1. napja óta nem hatályos. Ugyanakkor a (hatályos) Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. E felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban leírt cselekmény nem bűncselekmény vagy a bíróság a tényállásban egyértelműen rögzített büntethetőséget kizáró, vagy büntethetőséget megszüntető ok ellenére mégis megállapította a terhelt bűnösségét.

[71] A védő a jogerős ítéleti tényállás kifogásolása mellett állította azt is, hogy a terhelt nem felelős a balesetért és annak eredményéért, mert nem az ő felróható közlekedési szabályszegése okozta azt.

[72] Ez anyagi jogi érv, amit a Kúriának a korábban kifejtetteknek megfelelően – a Be. 650. § (2) bekezdése és a Be. 659. § (1) bekezdése értelmében – a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás alapján kellett elbírálnia és annak eredményeképp állást foglalnia abban, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására közúti baleset okozásának vétségében a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően került-e sor.

[73] Kétségtelen tény, hogy a kialakult közlekedési helyzet eredője a tanú 1 által vezetett jármű műszaki meghibásodása volt, melynek eredményeként a kistehergépkocsi az autópálya leállósávjában, a szalagkorláthoz húzódva vesztegelt, műszaki mentésre várakozva. Nem vitatható az sem, hogy a jármű meghibásodása és a mentés megkezdése között több óra telt el. Azzal együtt, hogy az így kialakult közlekedési szituáció az autópályán haladó járművek nagyobb sebességére figyelemmel önmagában nagyobb kockázatot hordoz bármely váratlan helyzet járművezetők általi eredményes elhárítását tekintve, e helyzet azonban csupán az absztrakt (távoli) veszély jellemzőit mutatja, emellett nem jogellenes, mert azt objektív, műszaki ok indokolta. Mindez fakadt a tehergépkocsi elhelyezkedéséből (szalagkorláthoz húzódva állt), az arra figyelmeztető jelzések kihelyezéséből (a műszaki hibás jármű bal sarkától 100 méter hosszán, 10 méterenként kihelyezett terelőkúpok, 80 méterre „kikerülési irány” jelzőtábla, majd 10 méterenként két terelőkúp), továbbá annak ténszerűségéből, hogy a meghibásodás és a mentés között eltelt mintegy 4 órás időintervallum – a terhelt útszakaszhoz érkezéséig – eseménytelenül telt el. Másképpen fogalmazva: az irányadó tényállás adatai alapján akár a mentés megkezdésétől eltelt több órás, akár a mentés alatti mintegy 20 perces időszakban az ott elhaladó járművek vezetői számára adott volt a

balesetmentes továbbhaladás, ahogy azzal a terhelt érkezéséig elhaladó nagyszámú gépjármű kivétel nélkül élt is.

[74] Kiemelendő – a védő érvelését nem osztva –, hogy a KRESZ 37. § (4) bekezdésében írt rendelkezés megszegése nem róható tanú 1 terhére, hiszen műszaki meghibásodás okából tartózkodott a leállósávban. Az pedig, hogy a mentés nem a védelem által elvárt módon, azaz elvontatással valósult volna meg, a terhelti felelősség megállapíthatósága szempontjából közömbös, mert azzal más személy közlekedési szabályt nem sértett.

[75] A terheltet – a közlekedés minden más résztvevőjével azonosan – a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak megfelelően általános balesetelhárítási kötelezettség terhelt. A más által előidézett veszélyhelyzet elhárításának elmulasztása önmagában is alapul szolgálhat a járművezető büntetőjogi felelősségének megállapítására (EBH 2011.2297.). Annak tehát, hogy más személy esetlegesen szabálytalan magatartása idéz elő közlekedési veszélyhelyzetet, annyiban van jelentősége, hogy a szabályosan haladót ez esetben csupán elhárítási kötelezettség terheli. A járművezető, aki kellő időben észleli a közlekedés más résztvevőjének szabályszegő közlekedését, nem nézheti tétlenül ezt, hanem a baleseti veszély elhárítása, a személy- és vagyonbiztonság megóvása érdekében intézkedni köteles {Bfv.II.744/2018/6. [50]-[51] bekezdés}.

[76] Erre azonban csak a teljesség érdekében utalt a Kúria, mert jelen ügyben nem a sértett, hanem a terhelt hozta létre a közvetlen veszélyhelyzetet. Másképp fogalmazva, a kialakult közlekedési helyzetben rejlő absztrakt veszélyt kizárólag a terhelt fokozta közvetlen veszélyhelyzetté és kizárólag ebből fakadt a baleset és annak halálos eredménye is.

[77] E körben perdöntő jelentősége van a másodfokú ítélet [27]-[31] bekezdéseiben foglalt ténymegállapításoknak, illetve az azokból fakadó, a jogerős ítéletben rögzített további ténybeli következtetéseknek. Ezekre tekintettel ugyanis az irányadó tényállásban szerepeltetett életbeli tények alapulvételével a veszélyhelyzet kialakítása a terhelt oldalán felmerülő körülmény, akárcsak a veszélyhelyzet megszüntetése, azzal, hogy a kellő figyelmet és körültekintést tanúsítva a terhelt a távoli veszély, mint helyzet kereteiből ki nem lépve halad el a mentésben érintett járművek mellett.

[78] A tényállás ugyanis rögzíti, hogy:

– Tanú 1 a leállósávban a szalagkorláthoz húzódva állt meg {másodfokú ítélet [27] bekezdés}.

– A terhelt az ütközési pont előtt kb. 20 méterrel elkezdett közelíteni a jobb oldali forgalmi sávot a leállósávtól elválasztó útburkolati jel irányába, nem követte az út vonalvezetését {másodfokú ítélet [28] bekezdés}.

– A leállósávban veszteglő tehergépkocsi a terhelt számára 200 méter távolságból, az ütközés előtt 5,5-6 másodperccel vált láthatóvá. Amennyiben a terhelt által vezetett Mercedes típusú személygépkocsi 120-130 km/óra sebességgel halad, intenzív vészfékezéssel a féktávolsága 109-119 méter, intenzív fékezéssel 136-148 méter, lassító fékezéssel 192-210 méter {másodfokú ítélet [29] bekezdés}.

– A terhelt által megválasztott 101 km/óra haladási sebességhez tartozó féktávolságon kívül jóval észlelhető volt a leállósávban álló tehergépkocsi {másodfokú ítélet [30] bekezdés}.

[79] Ez azt jelenti, hogy a terhelt számára az (absztrakt) veszélyhelyzet objektíve észlelhető, az elkerülést szolgáló cselekvés lehetősége pedig adott volt. Akkor azonban, amikor számára a sértett objektíve észlelhetővé és ezzel az (absztrakt) veszélyhelyzet felismerhetővé vált, tétlen maradt, azaz sem fékezést, sem elkörmányzást nem végzett. Az absztrakt veszély pedig éppen a terhelt ezen tétlensége, azaz saját magatartása következtében vált közvetlen veszéllyé, majd a terhelt az ütközési pont előtt kb. 20 méterrel – az immár saját

maga által létrehozott közvetlen veszélyhelyzetet tovább fokozva – még a sértett irányába is húzódott. Ekként a közvetlen veszélyhelyzet létrehozásáért – függetlenül attól, hogy a másik gépjármű mennyi ideje tartózkodott, egyébként jogszerűen a leállósávban – kizárólag a terheltet terheli a felelősség.

[80] Itt szükséges rámutatni, hogy minden alapot nélkülöz a védelem veszélyhelyzet kezdeteként a sértett külső sávba történő belépésének leírása, minthogy ennek megfeleltethető megállapítást az irányadó tényállás nem tartalmaz, és a veszélyhelyzet kezdetének eszerinti meghatározása indokával a védő is adós maradt. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet [12] bekezdése a másodfokú ítélet [33] bekezdésében foglaltakkal teljességgel összhangban a sértett elütésekor felvett pozícióját a leállósávot a külső forgalmi sávtól elválasztó, közvetlenül a tehergépkocsi mellett a záróvonalon álló helyzetként rögzíti, és ehhez kapcsolódva, azzal szinkronban állapítja meg a terhelt vonatkozásában értelmezhető veszélyhelyzet kezdetét és ebből fakadóan a felróható észlelési késedelmet.

[81] Az irányadó tényállás szerint a terheltet a sértett észlelésében semmi sem zavarta, így annak elmaradása kizárólag a figyelmetlenségére vezethető vissza. A terhelt így a kellő figyelem és körültekintés tanúsítását mellőzve elmulasztotta a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában előírt balesetelhárítási kötelezettségét, amellyel okozati összefüggésben, a Btk. 8. § második fordulata szerint hanyag gondatlanságból halálos sérülést okozott a sértettnek.

[82] Ezen túlmenően a másodfokú ítélet [32] bekezdésében írt tényállás-kiegészítés okából a Kúria egyetértett a KRESZ 25. § (1) bekezdésben írt szabály terhelt általi megszegésével kapcsolatos érveléssel.

[83] A másodfokú bíróság által eszközölt tényállás-kiegészítés taglalta a baleset bekövetkezésekor jellemző fényviszonyokat, melyből következtetésként a csekély beesési szögben sütő nap vakító hatását rögzítette. A napfény vakító hatása azonban a felelősség alóli mentesülést nem eredményezheti. Az ilyen időjárási viszonyok közötti közlekedés annak mindennapos volta hiányában is szokványosnak tekinthető, melyhez igazodva kell kialakítani a közlekedési magatartást, összhangban a felhívott KRESZ rendelkezéssel.

[84] Akkor, amikor a terhelt a vezetését zavaró napsütés elvakító hatása mellett nem a gondos vezetőre jellemző fokozott odafigyeléssel haladt, megszegte ezen előírást, mely ugyancsak oksági viszonyban áll a veszélyhelyzet közvetlenné válásával. Ezen megállapítás helytállóságát nemhogy gyengíti, de még inkább erősíti a terhelt védőjének arra való hivatkozása, hogy a terhelt friss tehergépjármű vezetésére szolgáló engedély birtokában, számára gyakorlatilag ismeretlen útszakaszon közlekedett. Azaz a nap vakító hatása miatt bekövetkezett látáscsökkenés mellett változatlanul folytatott járművezetés is megalapozza büntetőjogi felelősségét.

[85] Büntetőjogi felelősségének megállapítására ezért az anyagi jogi szabályok sérelme nélkül került sor.

[86] 4. A védő mindemellett másodlagosan indítványt terjesztett elő az „elsőfokú ítélet helybenhagyására”, ami azt jelenti, hogy érdemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására tett indítványt. Ennek azonban további indokát nem adta.

[87] Ehhez kapcsolódóan előljáróban arra utal a Kúria, hogy a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az alapügyben a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályának megsértése miatt szabott ki törvénysértő büntetést, alkalmazott törvénysértő intézkedést. Következésképp nem kerülhet sor a másodfokú határozat hatályon kívül helyezésére és a jogerősen megváltoztatott tartalmú, ekként eredeti tartalmával már nem is létező „elsőfokú ítélet helybenhagyására”, hanem a

Kúria abban az esetben is maga hozna a törvénynek megfelelő, új határozatot, ha az a korábbi elsőfokú ítélettel azonos tartalmú.

[88] Ugyanakkor jelen esetben ez az indítvány alapján fel sem merülhet, mivel a jogerős ítéletben kiszabott büntetés és intézkedés felülvizsgálatát a Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja nem önmagában, hanem csak két – vagylagos – feltétel megléte esetén teszi lehetővé; akkor, ha a törvénysértő büntetés téves minősítés eredménye, illetve akkor, ha a kiszabott büntetés önmagában sérti a Be. valamely kötelező, nem a bíró mérlegelésére bízott szabályát. Ilyenre azonban a védő sem hivatkozott, ezért az indítvány ezen részében a felülvizsgálat szintén kizárt.

[89] 5. A kifejtettek alapján a Kúria a megtámadott határozatot – a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben, a Be. 660. § (1) bekezdés szerinti tanácsülésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[90] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[91] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. február 20.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Nagy Antal s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró